10 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՂԼԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنيجه سورهانتاك غزته‌سى
صاحب امتياز د. جيوللك
باب عالى جاده‌سى نومرو ٢٠

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10էն, 20էն և 30էն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
Կը ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՃԱԲՈՆՑԻՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱԿԱՅ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Անգլօ-ճաբոնական դաշնագիրը, որ քաղաքական կարեւորագոյն խնդիրն է միշտ այս միջոցիս, եւրոպական թերթերու ուշադրութիւնը հրաւիրած է Ծայր. Ասիոյ կղզեբնակ այդ փոքրահասակ ժողովրդեան վրայ, որ հսկայ յառաջդիմութիւններ ըրաւ սակայն քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ, յաջողելով մէկ քանի տասնեակ տարիներու մէջ Ծայր. Ասիոյ Անգլիան հանդիսանալ։ Ի մէջ այլոց Ֆրանսացի խմբագիր մը հիացում կը յայտնէ այս ժողովրդեան վրայ, որ կարծես կ'զգայ թէ իր վրայ կը կրէ տակաւին հետքը նախնական բարքերու, և գերմարդկային կորովով մը կը ճգնի թօթափել բարբարոս կեանքի վերջին հետքը որ տակաւին կ'երեւայ ճաբոնական վարքուբարքերու մէջ, որպէս զի քաղաքակրթութիւնը արտաքին փայլուն շպար մը, կեղեւ մը չըլլայ միայն, և մտնէ իրենց բարքերուն խորը, իրենց սրտին, իրենց զգացումներուն մէջ. «Տարօրինակ և գեղեցիկ պայքար մըն է քառասուն միլիոն հոգիներէ բաղկացեալ այս ժողովրդեան մղածը՝ իր նախկին ձգտումներուն, իր անհատական նկարագրին, իր աւանդութիւններուն դէմ, վեր բարձրանալու համար հին ժամանակներէ ի վեր ենթարկուած անկեալ վիճակէն, և իր տեղը ունենալու համար մարդկութեան և յառաջդիմութեան արեւուն պայծառութեանը մէջ։»

Նոյն խմբագիրը կը պատմէ թէ ասկէ հազիւ 7-8 տարի առաջ, իր մէկ բարեկամը Ճաբոն ըրած ուղեւորութենէ մը դարձին տեսած էր զանազան ընկերակցութիւններ, մարմիններ, գաղտնի նպատակներով կազմուած։ Նոյն անձը վերջերս դարձեալ ճամբորդութիւն մը ըրեր է ճաբոնական հողին վրայ, և վերադարձին կը պատմէ թէ նոյն ընկերակցութիւնները գոյութիւն ունին միշտ, բայց իրենց հանգամանքը փոխակերպուած է բոլորովին, և հրապարակային ու ազգային դարձած էին։ Ասոնց անուններն են այժմ Հակամերիկեան ընկերակցութիւն, Ճաբոնական ծաւալման ընկերակցութիւն, Քորէական և գաղթային ընկերակցութիւն ևն.։ Անդամակիցները միեւնոյն անձերն են միշտ։ Եոքոհամայի ակումբի անդամները կը հրաւիրեն զձեզ այս կամ այն գումարումին, բայց այդ գումարումը՝ բողոքելու համար չէ օրուան վարչութեան կամ նախարարութեան դէմ, այլ ուղղուած է անիկայ Ռուսիոյ դէմ, Չինաստանի դէմ, եւրոպական պետութեանց դէմ, կամ թէ անդամակիցները գումարուած են քաղաքապահ զօրաց գունդ մը կազմակերպելու, նաւաշինութեան նոր գործարան մը հաստատելու, և կամ նոր զրահաւորի մը շինութեան համար դրամ հաւաքելու նպատակաւ։

Ճաբոնի վաճառականութիւնն ալ հիմնովին կերպարանափոխ եղած է այն տեղի մարդոց և զանոնք շրջապատող իրերուն և գաղափարներուն նման։ Թէյի արտածութիւնը, 1898ին 16146132 քիլօ էր միայն Ամերիկայի Մ. Նահանգաց համար, անցեալ տարի 9 միլիոն քիլոյի իջած էր։ Բրինձի մշակութիւնն ալ նուազած է Ճաբոնի մէջ։ Գերմանքի վերաբերեալ կերպասները, գեղարուեստական առարկաներու են. գործարանները անհետացած են։ Եւ ասոր փոխարէն աւելցած է երկաթի արտադրութիւնը՝ անհաւելի համեմատութեամբ։ Թէյի վաճառատուներուն տեղ հաստատուած են կապարի ձուլարաններ, և տարազագործարանները փոխակերպուած են զինագործարաններու, ուր պղինձ կը ձուլուի։ Դեղնագոյն ցեղին պատկանող այս ազգին բոլոր աշխատութիւնը, կորովը, գործունէութիւնը, ճարտարագործութիւնը, իմացականութիւնը՝ գերագոյն, անհաւատալի ճիգով մը կը ձգտի դէպի միակ նպատակ մը, հսկայ նպատակ մը. այն է Ճաբոնական կայսրութիւնը զինուորական և ծովային առաջնակարգ տէրութիւն մը ընել։

Այս նպատակը ձեռք բերուած կրնայ նկատուիլ արդէն։ Օզաքա, Եոքոհամա, Նակասաքի քաղաքները, որոնց իւրաքանչիւրը չինեւճաբոնական պատերազմէն առաջ մէկ երկու նաւարան միայն ունէր, այժմ ունին իւրաքանչիւրը վեց եօթը նաւարան։ Եէտոյի ծովախորշը՝ բերդերով զօրեղապէս ամրացուած՝ Թուլոնի մը կամ Ճենովայի մը տպաւորութիւնը կը թողու այցելուին վրայ։ Եէզօ կղզին Մաձիւմա նաւահանգիստին, Իծայի մէջ Շիլօտա նաւահանգստին, Սիւբիւկայի մէջ Սքիմիձու նաւահանգստին և ուրիշ նաւահանգիստներու մուտքերը շրջապատուած են զօրեղապէս ամրացուած կցցեակներով. այնպէս որ ոևէ նաւատորմիղ չի համարձակիր անոնց վրայ յարձակման փորձեր ընել։ Ճաբոնական զրահաւորները՝ Բորթսմաութի և Բլայտի անգլ. նաւաշինութեան գործարաններէն կուգան ուղղակի։ Բրիտանական կայսրութեան ամենէն համբաւաւոր նաւաշէններուն ձեռքէ ելած են ասոնք, և օժտուած գիտութեան ամենէն վերջին նորութիւններով և կատարելութիւններով, որոնք պէտք ծառայեն մէկ կողմէ ուրիշները կործանելու և միւս կողմէ ինքզինքնին պաշտպանելու։ Այս մարտանաւերը կը վարեն Ճաբոնցի նաւազներ, որոնք՝ այն պատրուակով թէ չպիտի կրնան թերեւս արտասահմանի մէջ շինուած մարտանաւ մը գործածել պէտք եղած կերպով, Անգլիոյ մէջ ուսած են իրենց ձեռքը յանձնուած այդ հսկայ խաղալիկը վարելու լաւագոյն եղանակը, եւ տարի մը և երբեմն ալ երկու տարի ապրած են դժուարին կեանքը Անգլիացի նաւաստիին, գլուխ ծռելով ամէն տեսակ կարգապահական պահանջումներու, ձեռք բերելու համար անոր բոլոր կատարելութիւնները, ձիրքերը, չարքաշութիւնը։

Ահա՛ այն ազգը, որուն հետ դաշնակցեցաւ Անգլիա, չվախնալով խզել իր դարաւոր աւանդութիւնը։ Այսպէս կ'եզրակացնէ Ֆրանսացի խմբագիրը, որ երկիւղ կը յայտնէ թէ Ճաբոն, հետզհետէ աւելի զօրացած և ախորժակը տարապայման սրուած, օր մը պիտի հասնի այն աստիճանին որ վտանգաւոր դառնայ նոյն իսկ անոնց, զորս այժմ կը հրաւիրէ սեղանակից ըլլալու իրեն։

Այս երկիւղը՝ Ֆրանսացի խմբագրի մը կողմէ յայտնուած՝ կրնանք տեսակ մը ներքին բաղձանք նկատել։ Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, Անգլիոյ պետական մարդիկը անշուշտ շատ լաւ գիտեն թէ որո՛ւ հետ կը դաշնակցին, և ի՛նչ է անոր ներքին ոյժը, տնտեսական ըլլայ թէ զինուորական։

Շահեկան պարագան՝ անկողմնակալ ընթերցողին համար՝ յատկանշական օրինակն է սուղ ժամանակի մէջ Ճաբոնի հսկայ յառաջդիմութեանց, որուն շատ աղօտ մէկ ուրուանկարը կը կազմեն այս գրութեան մէջ տրուած տեղեկութիւնները։ Զ.

ՀԻՒԾԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Գ.

ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ ԹՌՉՈՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՋԱՌՆԵՐՈՒ ՀԻՒԾԱԽՏԷՆ

Ամէն մարդ առիթ ունեցած է լսելու, նոյն իսկ մտերիմ բերանէ մը, խել մը խելքէ հեռու, արտառոց ու անհաւատալի բաներ. մեր մէջ ի վաղուց անտի սովորութիւն է այս տեսակէ եղողներուն «անմարսելի բաներ» անունը տալ։ Օրինակի համար, շատերէ լսած եմ թէ Պուլկարահայ հին սերունդին օղիէն վազ անցնիլը խելքէ հեռու բան է, կին էակներու բամբասանքէ դադրիլը անհաւատալի է, աչքերը կապոյտ երկինք մը արժող մատաղատի աղջիկէն սկսելով, մինչև խաֆած պառաւը թէյին կոչելու մօտային ընդհանրանալը՝ արտառոց բան մըն է, և տակաւին ասոնց նման շատեր, զորս անմարսելի ընդհանուր անունին տակ կարելի է հաւաքել։ Ժիւլ Գոմպի Ֆրանսացի բժիշկը մեր վերը թուած անմարսելի ապրանքներուն վրայ հատ մըն ալ կ'աւելցնէ. «Հիւծախտը, կը գրէ յարգելի տոքթէօրը, չի մարսուիր։»

Լոնտոնի մէջ գումարուած հիւծախտի համաժողովին մէջ աշխարհահռչակ Տոքթ. Քօխ կը պնդէր, քանի մը ամիս առաջ թէ մարդկային հիւծախտը արջառներու վրայ չի կրնար ազդել, և փոխադարձաբար արջառներու հիւծախտն ալ մարդոց չի զօրեր, և հետեւաբար անոնց միսէն ու կաթէն վախ չկայ մեզի համար։ Նպատակ չունիմ Քօխի տեսութեան ո՛ր աստիճան ստոյգ ըլլալը ճանչցնել. միայն կը տեսնեմ թէ Ժիւլ Գոմպի և Քօխ մօտաւորապէս միեւնոյն յանկերգն է որ կը կրկնեն. ուստի թող ներեն մեզի այս երեւելի գիտնականները, եթէ մեր ընթերցողներուն զգոյշ ըլլալ պատուիրենք, հինաւուրց երգ մըն ալ մեր կողմէն երգելով թէ «վախցողը մնա՛ւ չէ զղջացեր». որովհետեւ, ինչպէս գիտէք, անմարսելի բաները ստամոքսի կը դպչին. այլ երբ խնդիրը հիւծախտի նման անմարսելի բանի մը վրայ է, որ ոչ միայն մեր ստամոքսին միայն կը դպչի, այլ մեր հոգիին հետ մեր ընտանեաց հոգիին ալ, և նոյնիսկ մեր ետքի սերունդներուն հոգւոյն ալ կը հասնի անվրէպ ու ապահով կերպով, մենք շատ աւելի խելացի կը գտնուինք ու խիստ շահաւոր կ'ըլլենք, հիւծախտաւոր կենդանեաց միսն ու կաթը գործածելու ատեննիս, անհոգ մնալու տեղ, եթէ հարկաւոր զգուշութիւնները ի գործ դնենք։ Այժմ պէտք է գիտնանք թէ ո՞ր կենդանիները հիւծախտէ կը վարակուին, ու մեզի համար մինչև ո՞ր աստիճան վտանգ կրնայ ներկայացնել անոնց իւրաքանչիւրին հիւծախտը։

Պիտի ընդունինք այստեղ հիւծախտի կամայական բաժանում մը, երեք կարգի բաժնելով զայն. 1. Մարդկային հիւծախտ. 2. Թռչուններու հիւծախտ և 3. Արջառներու հիւծախտ։ Մարդկային հիւծախտի մանրէներուն մշակումը ջերմութեան 42րդ աստիճանին աճելէ կը դադրի. ընդհակառակն, թռչուններու հիւծախտի միգրոպներու մշակումը կատարելապէս կրնայ աճիլ ու շատնալ 43-44 աստիճաններուն. ըսել է թէ թռչուններու հիւծախտի միգրոպը մերինէն աւելի դիմացկուն է։ Անասուններուն մէջ կան այնպիսիներ, որոնք անմիջապէս կը հիւծին, կը մեռնին մարդկային հիւծախտի մանրէներու ներարկումէ մը, մինչդեռ անոնք կատարելապէս կը դիմանան թռչուններու մանրէից ներարկումին. առանց անկէ վարակուելու։ Ասոնցմէ անդին կան նոյնպէս կենդանիներ ալ, որոնց չի զօրեր մարդկային հիւծախտի ներարկումը, մինչդեռ թռչուններու հիւծախտէն արագօրէն կը հիւծին։ Էականապէս հիւծախտի բաժանում չկայ. հիւծախտը միեւնոյնն է ամէն կենդանիին համար, բայց անասուններու կազմուածքը, անոնց արեան շրջանի արագ կամ դանդաղ ըլլալը և ուրիշ ասոնց նման պատճառներ, Քօխի պասիլներուն ուժը, ազդեցութիւնը կը զանազանեն անասունէ անասուն։

Այսպէս օրինակի համար.—

Դուքերը, իբրեւ պաղարին կենդանիներ, ուժն ու ազդեցութիւնը կը տկարացնեն Քօխի մանրէներուն։ Օչէ և Հոպս փորձած են թէ զորտերու մարմինէն անցնող հիւծախտի միգրոպները թէեւ առջի բերան իրենց նախկին ազդեցութիւնը կը պահեն, բայց մինչեւ վաթսուներորդ օրը կը թուի թէ ասոնք ազդեցութենէ կ'իյնան։

Հաւը, մարդուն ընտանեցած ըլլալով հանդերձ, մարդկային հիւծախտի ներարկումներուն կատարելապէս կը դիմանայ, առանց հիւծախտէ բռնուելու։ Կ'երեւայ թէ հաւուն ցեղային ազդեցութիւնը շատ զօրաւոր է, որովհետեւ անմիջապէս կը մեռնի թռչուններու հիւծախտին ներարկուելով։

Շունը, այնքան կը մօտենայ մարդուն, որքան կը հեռանայ թռչունէն, անանկ որ արագօրէն կը մեռնի մարդկային հիւծախտի ներարկումէն, մինչդեռ անկարելի է հիւծախտաւոր ընել զայն նոյնիսկ ահագին քանակութեամբ թռչուններու հիւծախտի մանրէներ ներարկելով անոր մարմնոյն մէջ։

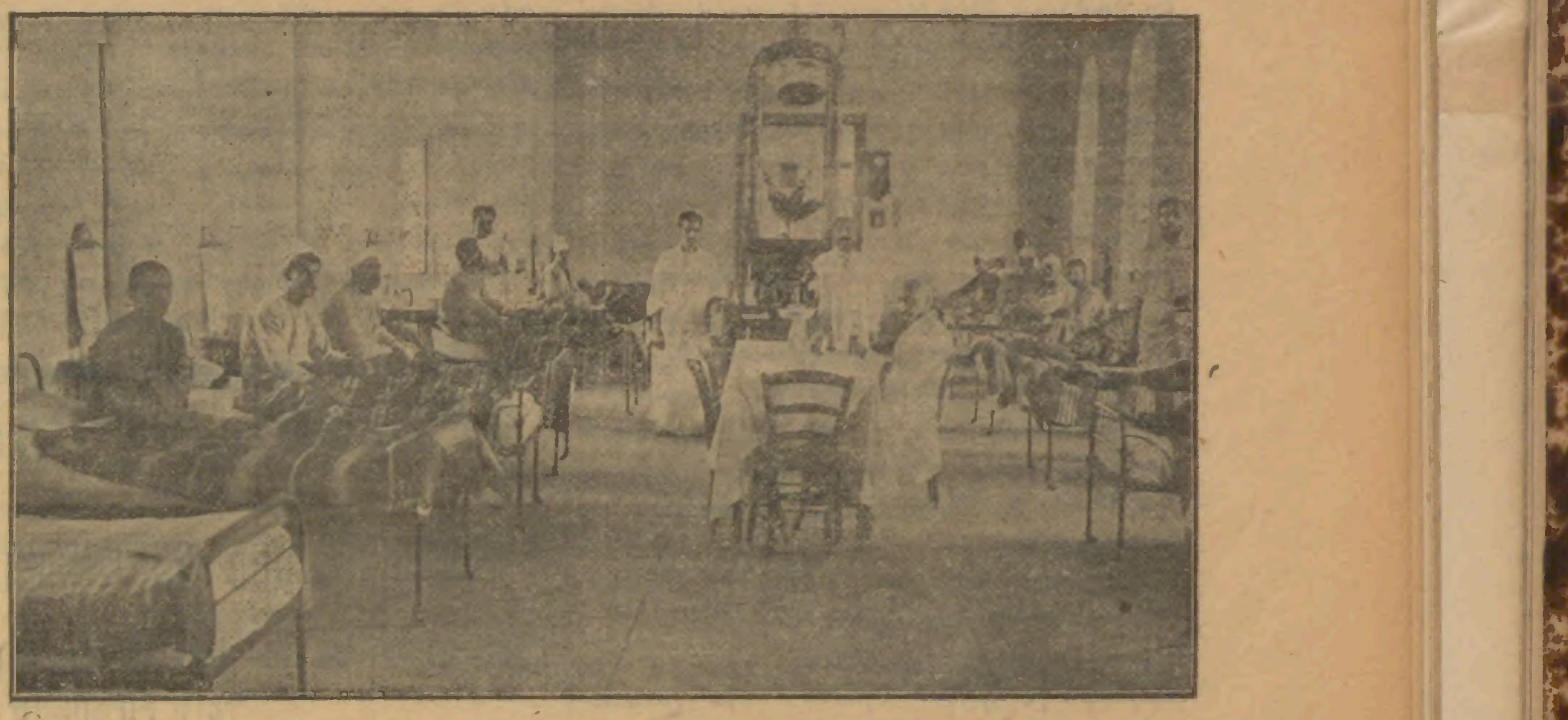
Ձի՛ն, ո՛չ մարդուն և ո՛չ ալ թռչուններուն հիւծախտին սիրտը կ'ուզէ կոտրել. անիկա կը նմանի մարդու մը որ իր տունը այցելող երկու ոսոխները հաւասար հաճոյակատարութեամբ կը պատուէ, իւրաքանչիւրին առանձին սենեակ մը յատկացնելով. այսպէս թոքերը լայն մը կը բանայ անիկայ մարդկային հիւծախտի մանրէներուն, իսկ թռչնոց հիւծախտը որովայնին մէջ կը մեծարէ։

Կովը.— Հակառակ Քօխի յայտնութիւններուն, Գերմանացի Վան տէր Հէօֆէն անունով գիտունը կը յայտարարէ թէ հիւծախտի մանրէները արջառներու վրայ կ'ազդեն։ Գերմանացի գիտունին այս յայտարարութիւնը իրապէս կը շօշափէ այն արդիւնքն ու եզրակացութիւնը, որոնց յանգած է Քօխ Լոնտոնի համաժողովէն վերջը։ Արլուան Ֆրանսացի բժիշկը միեւնոյն բանը կը հաստատէ, յարելով թէ մարդկային հիւծախտը կարելի է ներարկել որոճացողներուն, և թէ այդ կենդանիները կատարելապէս կը հիւծին, կը մեռնին մարդկային հիւծախտի մանրէներու ներարկումէն։ Ասով չի վերջանար սակայն խնդիրը. կը մնայ մեզի նկատողութեան առնել սա կէտն ալ թէ մարդո՞ւն հիւծախտը աւելի կ'ազդէ արջառներուն, թէ արջառներունը մարդոց։ Այս կէտին վրայ արջառները մարդոցմէ քիչ մը աւելի բաղդաւոր կը թուին, քանի որ արջառներուն հիւծախտը մարդոց համար այնչափ աւելի վտանգաւոր է, քան որչափ չէ մարդուն հիւծախտը արջառներուն համար։ Եւ ահաւասիկ ճիշդ ասոր համար է որ մենք պէտք է զգուշանանք հիւծախտաւոր կովերու միսերը գործածելէ։ Մեր ընելիք զգուշութիւնը ուրիշ բան չպիտի ըլլայ, եթէ ոչ մեր գործածած կենդանեաց միսերը ուտելէ առաջ լաւ մը եփել, ու ասիկայ բաւական է քանի որ ջերմութեամբ Քօխի մանրէները կատարելապէս կը ջնջուին. ուստի ալ մեզի համար այս կողմէն վախ չի մնար։ Կ'ուզէ հաւ ըլլայ, կ'ուզէ արջառի միս, եթէ ապահովապէս գիտնանք թէ հիւծախտէ ալ վարակուած են անոնք, լաւ մը եփելէ յետոյ անոնց պարունակած միգրոպներու լեգէոնները ազդեցութիւն մը չեն կրնար ունենալ մեր անձին վրայ։

Եւրոպացի գիտունները ատեն մը փափքեցան կենդանեաց միսերը ամլացնել, Քօխի պասիլներէն զերծ պահելու համար զանոնք. այս պատճառաւ պատուիրեցին անոնք խոշոր կաթսաներու մէջ 120էն մինչեւ 125 աստիճան տաքցնել միսերը և մէկ ուկէս մթնոլորտի ճնշումով ճնշել զանոնք։ Այս գործողութիւնը ոչ մեզի կրնայ յարմարիլ և ոչ ալ մեր տուներուն. և արդէն, ինչպէս ըսինք քիչ առաջ, կենդանեաց միսերը լաւ մը եփելն ալ բաւական է։

Բայց միեւնոյն բանը չպիտի կրնանք ըսել կաթին համար. քանի որ կաթը պզտիկ մանուկներու սնունդն է, որոնց կազմուածքի չափազանց փափկութիւնը հիւծախտի մանրէներուն կատարելապէս ազդեցիկ կ'ընէ զանոնք, քանի որ կաթը հում կը խմուի ընդհանրապէս և քանի որ կովերուն ծծերը յաճախակի կը վարակուին հիւծախտէ. ինչ որ կաթին ալ հիւծախտի մանրէներով լեցուն ըլլալուն պատճառ կը դառնայ։ Եթէ կաթը խմելէ առաջ եռացնենք, իրաւ է որ հիւծախտի միգրոպները ջնջած կ'ըլլանք, բայց եռացեալ կաթը անախորժ, դժուարամարս և հետեւաբար վտանգաւոր կ'ըլլայ. ուստի լաւագոյն է կաթը մինչեւ 85 աստիճան միայն տաքցնել, առանց անոր եռալուն սպասելու. քանզի միայն այսչափ տաքցած կաթը ոչ դժուարամարս ու անախորժ կ'ըլլայ և ոչ ալ հիւծախտի մանրէներ կը պարունակէ։ Ու անգամ մը որ այս զգուշութիւնը ի գործ դըրինք, մենք Ժիւլ Գոմպիէն ալ առաջ կրնանք երթալ, յայտարարելով թէ «Հիւծախտի մանրէները կլլողներէն չենք մենք»։

Բ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԱՍԵՐԸ

ԱՐԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՐԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ ՍՐԱՀԸ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿՐԻՍ ԾԱԳՈՒՄԸ

Ա.

Երկրիս, մարդուն ու մարդկային ցեղերուն և քաղաքակրթութեան ծագման մասին յաճախ այն տեսակ կարծիքներ կը փոխանակուին ընկերական շրջանակներու մէջ, որոնք մարդուն միտքը պղտորելու և հաւատքը խախտելու հանգամանքը ունին ընդհանրապէս։ Պէտք է գիտնալ սակայն թէ անոնք որ սկեպտիկ գաղափարներ ցրցնելով հոս ու հոն, գիտնականի հովերով կ'օրօրուին, իմաստակներ են իրապէս։ Գիտունը, ճշմարիտ գիտունը, ինչպէս շատ անգամներ ըսուած է, բարեպաշտ հաւատացեալ մըն է. բնութեան խորհուրդներուն հանդէպ ունեցած սքանչացումը, ջերմ երկրպագութեան մը անկեղծ վերաբերումը կը ծընուցանէ անոր մէջ դէպի Աստուած։

Գիտութիւնը բնաւ չի հակասեր Աստուածաշունչի պատմութեան, ինչպէս շատ մը գիտուններ ապացուցած են, համբակներն են որ այսպէս կը կարծեն ու կը դաւանին, և ատեն կոյս մտքեր իսկ պղծելու չեն խղճահարիր։

Ֆրանսացի գիտուն մը պատշաճօրէն կը

խօսի երկրին, մարդուն եւ. ծագմանց մասին։ Անոր այս գործէն կ'ուզենք յաջորդաբար քաղուածներ ներկայացնել ընթերցողաց։—

Բոլոր Նախնական կրօնները ուզած են բացատրել աշխարհը, մարդուն ստեղծագործութիւնը և չարին ու բարիին համագոյութիւնը աշխարհի վրայ։ Հին ժողովուրդները ունէին և կը պահեն տակաւին բարեպաշտական զրոյցներ իրենց հողին ու կլիմային, բարուց և վարուց ու ընկերական վիճակին վրայ։ Երկիւղած վերաբերում մը ունէին այս մարդիկը հանդէպ այն միջավայրին յորում կ'ապրէին, կը զգային, կը խորհէին և կը հաւատային։ Բոլոր այս պատմութիւններէն ամենէն պարզը և ամենէն մեծն է Ծննդոց գիրքը, նուիրական և սուրբ Գիրքը Հրէից ու համայն Քրիստոնէից։ Գիտութիւնն ալ իր կարգին կը ջանայ այս գաղտնիքներուն խորը թափանցել, բայց անոնց ծագումը իրմէ խուսափելով, հետախաղաղ կը ծածկուի մթութեան մէջ, որով ակամայ իր փառաց ասպարէզը կը թողու հեռանալով այն խնդիրներէն՝ զորս հաւատքը միայն կրնայ լուծել և հասկնալ։ Այսու հանդերձ գիտութիւնը վերլուծական և համադրական փառաշուք աշխատութիւններով, յաջողած է կարգ մը ճշմարտութիւններ երեւան բերել, որոնք մարդուն մեծութեան գրաւականները պիտի ըլլային ապաքէն, եթէ ամէն օր չցուցադրուէր անոր փոքրութիւնը անհուն տիեզերութեան, անսահման միջոցին առընթեր, որուն մէջ կ'ընկղմի մարդ արարածը անյագ հետաքրքրութեամբ մը, և ուր կը մոլորին իր հայեացքներն ու խորհուրդները։

Մեր արեգակնային դրութիւնը իր բոլոր գօտիներով կէտ մըն է անհունին մէջ, և ըստ Լափլասի դրութեան, զոր ո՛չ ոք տակաւին չէ կրցած ժխտել, այս լուսաւորները իրարու միացած էին նախապէս, միգամած մըն էին երկնից մէջ մերթ ընդ մերթ անձնուած միգամածներու նման, որոնք հաւանականաբար կազմութեան մէջ եղող արեւներ են։ Անհաշուելի ժամանամիջոցի մը մէջ այս միգամածը հետզհետէ կեդրոնացաւ ինքն իր վրայ ,լուսոյ և ջերմութեան կեդրոնի մը շուրջ, ճամբուն վրայ հոս ու հոն ցրցնելով երկրածնական նիւթեր որոնք կազմեցին մոլորակները։ Այս ձերբազատեալ մարմինները մինչեւ այսօր կը թաւալին արեւի շաւղին (orbite) մէջ՝ որ իրենց ծագման ապացոյցն է։ Ուրեմն մեր մոլորակը արեւի մէկ կտորն էր որ մարելով պաղեցաւ, և իր վրայ հաւաքեց կազերու ովկիանոս մը՝ մթնոլորտը, ջուրերու ովկիան մը՝ ծովերը, և վերջապէս հաստատուն կեղեւ մը՝ ցամաքը՝ որ ջուրերէն բարձր կը յոխորտայ կարծես։

Կենդանութեան նշանը ծնունդ առաւ նախ ջուրերու ծոցէն, ուր յայտնուեցաւ ան ամենահին դարերու մէջ. հազարաւոր դարեր անցած են անորէն ի վեր, յորում բուսային և կենդանական խառն կազմաւորութեամբ սպունգի և բուստի նման մարմիններ սկսան երեւիլ ջուրերու մէջ։ Ժամանակ անցնելով, կակղամորթ կենդանիներ, ի վերջոյ պատենաւորներ, և հուսկ ապա ձկներ սկսան տեսնուիլ. միեւնոյն ժամանակ ծովաւէզներ եւն. սկսան ծնիլ նուազ խորութեամբ ջուրերու մէջ, և օդը ածխաշխան թթուով ու ազօթով յագեցած՝ ծնունդ տուաւ ստամուկ ցամաքին վրայ զօրաւոր բուսականութեան մը, որոնց մէջ կ'իշխէին ծառանման պտերներ և ֆուլինէներ։ Այս վերջիններուն մնացորդները այսօր կը գտնենք գետնածուխի եւ անթրասիտի (գետնածուխի մասնաւոր մէկ տեսակը որ չատ դժուարաւ կ'այրի) հանքերու մէջ։

Ուրեմն թէ' կենդանական և թէ բուսային թագաւորութեան մէջ, նախապէս ամենապարզ գործարանաւորութիւնները գոյացան։ Հազարաւոր դարեր ատհելէ վերջ ստեղծագործութիւնը կատարուեցաւ (ժամանակի այս անհուն տեւողութիւնները օրերով կ'որոշէ Սուրբ Գիրքը), հին էակները այլափոխուեցան և նոր էակներ ստեղծուեցան, գործարանաւորութիւնները կատարելագործուեցան, գործարանական պաշտօնները բազմապատկուեցան, և կեանքը որոշապէս տիրեց թէ' ցամաքին, թէ' ջուրին և թէ օդին։ Բացուեցաւ նա այլազան ձեւերով, չատ աւելի զօրաւոր եւ հարուստ իր գործելու միջոցներուն մէջ. վերջապէս մարդը երեւցաւ եւ (մեր երկրին համար գոնէ) Աստուած հանգչեցաւ։

Այսպէս, կենդանեաց աստիճանաւոր եղանակաւորումը դէպ ի կատարելութիւն՝ նիւթական աշխարհի օրէնքն էր, ինչպէս այժմ է մտաւոր աշխարհին համար։ Երկրաբանական թուականներու մէջ՝ բնութիւնը կ'եղանակաւորէր կազմակերպութիւնները և անոնց պաշտօնները, ու այսպէս կը զարգացնէր բնազդները, որոնք բանականութեան առաջին ցոլքերն են. իսկ պատմական շրջաններու մէջ քաղաքակրթութիւնը կ'եղանակաւորէր ընկերական կարգերը և կը հաւաքէր կարողութիւններ են.։ Առաջին շրջանին յառաջդիմութիւնը կը կայանար ձեւական փոփոխութեանց մէջ, իսկ երկրորդինը գաղափարաց փոփոխման մէջ։

Մ. ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԷՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ԼՈՐՏ ՄԷԹՈՒԸՆ ԵՒ 200 ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ

ՑՈՒՋՈՒՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Երէկ ցորեկ հասած հեռագիր մը Անգլիացիներու մէկ մեծ ձախողուածը կը ծանուցանէ Հարաւ. Ափրիկէի մէջ։ Հեռագրողը Լորտ Քիչըներն է, հետեւաբար կարելի չէ տարակուսիլ լուրին ճշդութեանը վրայ։ Հարաւ. Ափրիկէի Անգլ. զօրաց ընդհանուր հրամանատարը կը ծանուցանէ թէ արեւմտեան Թրանսվալի մէջ կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Լորտ Մէթիւընի զօրքերուն և Պոէր հրամանատար Տըլարէյի հրամանին տակ գտնուող Պոէրներուն միջեւ։ Այս կռւին մէջ Անգլիացիներուն կորուստը եղած է 3 սպայ և 30 զինուոր սպաննուած, 5 սպայ և 72 զինուոր վիրաւորուած և մէկ սպայ և 200 զինուոր ալ գերի ինկած Պոէրներուն ձեռքը։ Զօր. Լորտ Մէթիւըն ալ վիրաւորուելով գերի բռնուած է Պոէրներուն կողմէ, որոնք ի մէջ այլոց գրաւած են նաեւ չորս թնդանօթ։ Անգլիացի գնդ. Բարի եւս պարտաւորուեր է անձնատուր ըլլալ Պօէրներուն, որոնք, Լորտ Քիչըներլի ուրիշ մէկ հեռագրին համաձայն, գրաւած են Անգլ. զօրագունդին բոլոր թնդանօթներն ու բեռները։

Լորտ Մէթիւընի պարտութեան և գերի բռնուելուն լուրը բաւական մեծ յուզում պատճառեց Լոնտոնի ժողովրդեան։ Միւս կողմէ սակարանի մէջ Հարաւ. Ափրիկեան թուղթերը կարեւոր անկում մը կրեցին։ Զարթըրըը կորսնցուց նոյն օրն իսկ կէս միութիւն, և Ռանտ Մայն սակարանի փակման միջոցին 11½ սթերլինի կը ծախուէր։ Երեսփոխանական ժողովին մէջ Իռլանտացի երեսփոխանները բուռն ծափերով ընդունեցին Լորտ Մէթիւընի պարտութեան լուրը. բայց ժողովին պահպանողական մեծամասնութիւնը իրաւացի կերպով բողոք բարձաւ Իռլանտացիներու այս ընթացքին դէմ։ Այս պարտութեան լուրը խորունկ սարսափ յառաջ բերաւ Լօրտերու ժողովին մէջ։ Վարչապետ Լորտ Սալզպըրի, ապարապետ Լորտ Ռոպէրց և Լորտ Սբէնսըր՝ գաղթային նախարարութեան խորհրդականը՝ ջերմապէս գրուատեցին Լորտ Մէթիւընի քաջութիւնը։ Լորտ Ռոպէրց Քիչընըրի հեռագրին ընթերցումէն ետքը յայտարարեց թէ պէտք է զգուշանալ այս մասին ո և է քննադատութիւն ընելէ. մինչև որ պարտութեան պատասխանատուութիւնը հաստատապէս որոշուի։

ՊՕԷՐ ՊԵՏԵՐԷՆ հրամանատար Քրիւձինկէր, որ Անգլիացիները բաւական զբաղեցնելէ ետքը վերջապէս գերի բռնուեցաւ, մօտերս պիտի դատուի իբրև ապստամբ։ Ընդհանուր կարծիք մը գոյացած է թէ Քրիւձինկէր մահուան պիտի դատապարտուի։ Այս մտածումը մեծ յուզում յառաջ բերած է Պօէրասէր շրջանակներու մէջ, և աղերսագիրներ կը պատրաստուին չարունակ։ Այս անգամ խումբ մը Ֆրանսացի կիներ սրտաշարժ աղերսագիր մը ուղղեր են Էտուըրտ Թագաւորին, խնդրելով որ ներում շնորհէ Քրիւձինկէրի։ Ստորագրող կիները կը պաղատին որ եթէ երբէք Քրիւձինկէր մահուան պիտի դատապարտուի, Էտուըրտ Թագաւորը ներում շնորհելու իր գերագոյն իրաւունքը գործադրէ, շնորհելով Քրիւձինկէրի կեանքը։

ՀԱՅՆՐԻՀ իշխանին Հարվըրտի համալսարանին մէջ իրաւագիտական տոքթորի վկայական ստանալը, ապահովաբար իշխանին՝ Մ. Նահանգներուն մէջ փութոյ պընդութեամբ ըրած ուղեւորութեան ամենէն չահագրգիռ մէկ դրուագը եղաւ։ Այս առթիւ յայտնուած անկեղծ մտերմութեան ըզգացումները և խանդավառութիւնը չլսուած աստիճանի մը հասան։ Համալսարանի ուսուցիչները եւ ուսանողները խանդավառ ճառախօսութիւններով ի վեր հանեցին իշխանին ձիրքերը և Գերմանիոյ մեծութիւնը, և միւս կողմէ Պերլինի հետ փոխանակուած հեռագիրները աւելի փայլ մը տուին հանդէսին չքեղութեան։ Իրաւագիտութեան տոքտորի աստիճանը տրուելու արարողութիւնը կատարուելու միջոցին էր որ իշխանը Վիլհէլմ կայսրէն ստացաւ հետեւեալ հեռագիրը.—

—«Կը շնորհաւորեմ զքեզ, այսօր Հարվըրտի համալսարանէն ստացած ըլլալուդ համար պատուակալ ամենաբարձր աստիճանը, զոր Ամերիկա կարող է տալ։ Իցիւ թէ գերմանական արուեստի արտադրութիւնները, զորս քեզի յանձնարարեցի ներկայացնել, իբրեւ օրինակ և խթան ծառայէին ուսուցիչներուն և ուսանողներուն՝ հետեւելու հագերմանական իտէալներուն, և ձգտելու համար դէպ ի այն բաները, որոնք բարձր են և տեւական։» Վերոյիչեալ արարողութեան, և անկէ վերջը տրուած հացկերոյթին միջոցին բանախօսութիւններ արտասանեցին համալսարանին նախագահ Պ. Էլիըտ, արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Օլնէյ, ծովային նախարար Պ. Լօնկ եւն., համակրական բուռն ոճով մը խօսելով Գերմանիոյ համար։ Ծովային նախարարը իր բանախօսութեան մէջ, Հայնրիհ իշխանին այս այցելութիւնը նկատեց նոյն իսկ «ներկայ քաղաքակրթութեան լաւագոյն երեւոյթներէն մէկը»։ Հայնրիհ իշխանը պատասխանելով բաղձանք յայտնեց որ Մ. Նահանգներու և Գերմանիոյ միջեւ գտնուած բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի եւս ամրապնդուին։

—Էտուըրտ Թագաւորը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեր է Հայնրիհ իշխանին, ի պատասխանի անոր՝ Նիակարայէն ուղղած հեռագրին.—«Մեծապէս ուրախ եմ Նիակարայէն ուղղած ձեր բարեկամական հեռագրին համար։ Ապահով եմ թէ ձեր ուղեւորութիւնը մեծ հաճոյք պիտի պատճառէ ձեզի, և դուք ամէն կողմ պիտի ընդունուիք չատ բարեկամական եղանակով»։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԸ բաղձացուած վիճակին հասցնելու համար ջանք չի խնայուիր։ Անհատներ ալ իրենց մասնակցութիւնը չեն զլանար։ Օտար երկիրներու գերմանական նաւային դաշնակցութեան գլխաւոր ճիւղին դեր-նախագահը այս չաբթու 15,000 սթերլինի գումար մը յանձներ է Վիլհէլմ կայսեր, թնդանօթակիր մը շինութեան յատկացուելու համար։ Կայսրը շնորհակալութիւն յայտներ է տարաբնակ Գերմանացիներուն այս նուէրին համար։ Նոր հանգանակութիւն մը սկսեր է, երկրորդ թնդանօթակիր մը շինութեան համար։ Վիլհէլմ Բ. հրաման տուեր է որ Ն. Ասիական ջուրերէն ետ կանչուին «Բայզէրին Աւկուսթա» խոշոր յածանաւը և երկու թորփիլանաւեր։

ՉԻԼԻԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ խնդիր մը կար քանի մը ամիս առաջ, որ քիչ մնաց պատերազմով պիտի վերջանար։ Ինչ եղաւ հիմայ այդ խնդիրը, Վալբարէզոյէն կը հեռագրեն թէ կէս-պաշտօնական ձեռնարկներ կ'ըլլան, սահմանագլուխի ծանօթ վէճը ուղղակի կարգադրելու համար։ Չիլեցի ազդեցիկ քաղաքագէտներ ույժ կուտան այս ձեռնարկներուն։ Կը յուսացուի որ պատրաստուած ծրագիրը յաջողի։ Միեւնոյն ատեն կը խորհուի ընդհանուր զինընկէցութիւն մը յառաջ բերել երկու հանրապետութիւններուն մէջ։ Խնայողութիւններ ալ կ'ըլլան։ Չիլիի կառավարութիւնը 700 պաշտօնեաներ արձակեր է։ Սահմանագլուխի խնդիրը քննելու համար նշանակուած Անգլիացի իրաւարարը գործի սկսած է արդէն, և յոյս կայ որ ամէն կնճիռ հարթուի մօտ ատենէն։

ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՆԳԱՂԸ.— Անգլիերէն թերթ մը կը գրէ.— Աւստրիոյ ներսերը անշուք գիւղի մը մէջ կին մը կը բնակի, որուն ամուսինը Նիւ-Եորքէն պարբերաբար դրամ կը ղրկէ իր կնոջը, գիւղին մեծաւորին միջոցաւ։ Անցած չաբթու սովորականէն աւելի մեծ գումար մը ղրկեց, որ ամբողջովին կնոջը յանձնուեցաւ։ Կինն ալ իր կարգին խնայողական դրամատունը աւանդ ձգեց դրամը, որովհետեւ անմիջական պէտք մը չունէր։ Ցաչորդ գիշերը մեծաւորը գողշուկ կնոջ խրճիթը մտաւ Մահը յատկանշող կերպարանքով մը, ձեռքը մանգաղ մը բռնած, և սպառնաց անհետ տանիլ զինքը եթէ դրամը իրեն չտար։ Կինը սարսափած օր մը պայմանաժամ խնդրեց և յաջորդ առտուն դրամատուն երթալով դրամը ետ ուզեց։ Հոն խեղճ կինը պատմեց խընդիրը պաշտօնեաներուն, որոնք խոստացան հրեշտակ մը ղրկել, Մահը վռնտելու համար։ Հրեշտակը ճիշդ ժամանակին երեւցաւ ոստիկանի կերպարանքով, և տարաւ բանտարկեց Մահը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ՋՐԱՀԱՒՈՐ մը ծովը իջուցուեցաւ չաբաթ օրը, Բլիմաութի առջեւ։ Էտուըրտ Թագաւորին և Աղեքսանտրա Թագուհիին ներկայութիւնը մեծ փայլ կը տուաւ հանդէսին, որուն համար մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին օրեր առաջ։ Նոր զրահաւորը, Բօւէն, որ ի պատիւ Աղեքսանտրա Թագուհիին շինուած է, 15000 թոնօ տարողութեամբ վիթխարի նաւ մըն է։ Ժամը 18 մղոն արագութիւն ունի։ Շաբաթ օրը ժամը 4ին Թագուհին իր ձեռքով կտրեց մետաքսէ պարանը, և Բօւէն ջուրին վրայ սահեցաւ։ Անհագին բազմութիւն մը ներկայ էր. ամբողջ Բլիմաութ քաղաքը դրօշազարդուած էր և ամէն կողմ խնդութիւն կը տիրէր։ Զրահաւորը ծովը իջուցուելէն առաջ չէր մը գաղթային գինի թափուեցաւ, ի պատիւ անգլիական գաղթավայրերուն։ Նոյն օրը Էտուըրտ Թագաւորը ծովային նոր վարժարանին հիմնաքարը դրաւ։ Այս վարժարանը Անգլիոյ ծովային սպաներու օրրանը պիտի ըլլայ, կ'ըսեն։ Պէլինանէս դպրոցմարտանաւը, որուն մէջէն անցած են այսօրուան անգլիական նաւատորմին սպաները, իր առջի կարեւորութիւնը պիտի կորսնցնէ ա՛լ, երբ հաստատուի ծովային նոր վարժարանը։ Շաբաթ օրուան հանդէսներուն ներկայ գտնուեցաւ նաեւ ճարոնական Միքասա նոր զրահաւորը, որ դեռ վերջերս շինուեցաւ անգլիական նաւարանի մը մէջ։ Միքասա աշխարհի ամենէն մեծ զրահաւորն է։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1902		1319 ՇԶԿ.	1902 ԼՏ.
Օր	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Զիլհիճէ	Մարտ
27	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ Գ. օր Մեծ Պահոց։	2	12
կէսօր 6.14			կէս օր 5.52

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	4	Պէյրութ	—	Պետերսպ.	—18
Արզրումի	—31	Բարիզ	8	Վիեննա	—4
Սօֆիա	—3	Աթէնք	14	Թրիէսդ	9
Իզմիր	—	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	— 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Կարինէն Խարբերդ փոխադրութեան խնդիրը բաւական կարեւորութեամբ յառաջ կը տարուի։ Այս տեղափոխութիւնը իրագործելու ժամանակը թերեւս աւելի ուշ գար, եթէ Կարնոյ երկրաշարժը չի հարկադրէր Սանասարեան վարժարանի արդի շէնքը աղքին ձգելու, և վարժարանը փոխադրելու հոն, ուր հաստատուելու սահմանուած ու արտօնուած էր արդէն։ Գործին օրինաւորութիւնն ալ այսպէս կը պահանջէ արդէն, որովհետեւ քանի որ կ'աշխատուի դպրոցին նիւթականը ապահովելու համար կալուած գնել և վարժարանին վագֆ ընել, հարկ էր որ դպրոցը իր ուրոյն շէնքին մէջ հաստատուէր վերջնականապէս։ Սանասարեանց վարժարանի Պոլսոյ խնամակալութիւնը անձայն կերպով կը կարգադրէ ամէն բան և մէկ երկու չաբաթէն կամ առաւելն Զատկէն վերջը ճամբայ պիտի հանէ Արմաշի նորընծաներէն Գրիգորիս Վ. Պալաքեանը և ճարտարապետ Մելիտոսեան էֆ.ն, որպէս զի Պոլսոյ մէջ պատրաստուած յատակագծին համեմատ շինութեան ձեռնարկեն Խարբերդի մէջ։ Յանձնաժողովը իր վերջին նիստերուն մէջ զբաղեցաւ վերջնական ձեւ մը տալու պատրաստուած յատակագծին։ Կ'ըսուի թէ այս յատակագիծը որ չատ խընամով պատրաստուած է, 4000 ոսկիով գլուխ հանել կարելի պիտի ըլլայ։ Դպրոցը պիտի կառուցուի Խարբերդի Սորսորի վանքին շրջակաները հարթ գետնի մը վրայ։ Եթէ պատրաստուած յատակագծին համեմատ որրանոց մը շինել ուզենք Պոլսոյ մէջ, 5000 ոսկին ալ չպիտի բաւէ, որովհետեւ գործաւորի օրականը գրեթէ կէս առ կէս աժան է և ասկից զատ ուրիշ դիւրութիւններ ալ չեն պակսիր։ Եթէ հարկ եղած մըղումը տրուի գործին. կը յուսացուի որ մինչեւ մէկ տարի շինութիւնը աւարտի և վարժարանը փոխադրուի իր նոր շէնքին մէջ։ Պալաքեան Վ. իբրեւ նախկին սան Սանասարեանի և բաւական հասկցող գիտական և արհեստական գործէ պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ այս գործին և ծախուց

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (16)

ԷՏՈՒԱՐ ՌՕԴ

ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՂՏՆԻՔԸ

Վայրկեան մը կանգ առաւ ներողամիտ գտնուելու գաղափարին վրայ, որ չատ չանցած փոխակերպուեցաւ ու տարբեր երեւոյթ մը առաւ մտքին առջեւ։ Մէ[illegible]ոը՝ ա՛լ անշունչ իր մը եղած էր հիմայ, մնտուկի մը մէջ ամփոփուած և սեւ կերպասով մը ծածկուած, որ չատ չանցած հողին տակ պիտի ծածկուէր։ Բայց անդին մէկը կար որ կ'ապրէր. և միթէ, ինքը, լքուա՛ծը, պէտք չէ՞ր որ իր իրաւունքները պահանջէր իր ամուսնէն, որ թէեւ վշտի թաքուն կապերով կապուած էր անհետացողին հետ, բայց վերջապէս մոռացումի, մխիթարուելու, նոր կեանք մը սկսելու անհրաժեշտ պէտք մը, տենչանք մը ունէր անշուշտ ներսիդին։ Որքան պիտի սիրէր արդեօք զինքը նորէն, ո՜րքան պէտք պիտի ունենար իր գուրգուրանքին այն խեղճ էակը, որ հիմայ իր մօտիկը կը հեծկլտար, և որ քիչ մը ետք դեռեզմանատունէն պիտի դառնար մահը սրրտուն մէջ, և ձեռքէն բռնելով իր զաւկին, զոր չէր կրնար խոստովանիլ։

Ո՜հ, եթէ վրէժը լուծել ուզէ՛ր... չատ դիւրին բան մը պիտի ըլլար ասիկայ իրեն համար ուզածին պէս պիտի կրնար ամօթահար ընել, չարչրկել և յուսահատութեան մատնել զայն։...Ճիշդ այս միջոցին քահանան արձակումի աղօթքը կը կարդար... երկնային ներողամտութիւնը կարծես սփռելու համար չորս դին, բազուկները լայնօրէն կը տարածէր դէպի հաւատացեալներու խումբը և պարապ նստարանները, որպէս թէ այդ աստուածային գթութիւնը թափել ուզէր բացակայ գտնուողներու յանցանքին վրայ, որք մարդուս խղճին խորերը ծածկուած կը մնան, ինչպէս նաեւ սրտի թաքուն, անխոստովանելի մեղքերու ալ վրայ, որոնց կարգին կը գտնուին քէնն և ոխակալութիւնը, ինչպէս և ստախօսութիւնը, կեղծիքն և չնութիւնը։ Այո՛, երկնային օրհնութիւնը՝ զոր քահանան կը հոյցէր, կարծես կը սփռուէր այս ամէնուն վըրայ ալ, ինչպէս արեւի չարերուն և բարիներուն վրայ կը ծագի հաւասարապէս։ Ուրեմն մենք իրաւունք ունինք նուազ ներողամիտ գտնուելու զմեզ թշնամանողներուն հանդէպ։

Հոգեկան այս տպաւորութիւններուն տակ, տիկին Ռօժէ դուրս ելաւ եկեղեցիէն, և տեսաւ որ յուղարկաւորական թափորը կը կազմուէր բակը։ Հոգեհանգստեան պաշտօնին ներկայ գտնուող երկու երեք անտարբերներն ալ ցրուեր էին, և դագաղակիր կառքը որուն վրայ երկու երեք ծաղկեպսակներ կ'երեւային, ճամբայ ելաւ, իրեն հետեւորդ ունենալով միայն Պ. Ռօժէն՝ Գիլէսի ձեռքէն բռնած։ Խեղճ մարդը ծանր քայլերով, տխրադէմ և սեւեռահայեաց նայուածքով մը առաջ կ'երթար, կարծես գլխուն ծանր հարուած մը տրուած ըլլար։

Տիկին Ռօժէ չիտակ տուն դարձաւ։ Ծրագիրը գործադրելու ճիշդ ժամանակն էր. ամուսինը հանդիսական զգեստները հագած ըլլալով, արկղիկին բանալին ապահովաբար միւս զգեստներուն գրպանը թողած ըլլալու էր առջի իրիկունը։ Գնումներ ընել տալու պատրուակով սպասուհին ճամբեց քովէն, և ինք մինակ մնաց փոքրիկ բնակարանին մէջ...

Իրօք, բանալին բաճկոնակին գրպանը մնացեր էր։

Բանալին ձեռքը բռնած, տակաւին վայրկեան մըն ալ տատամսեցաւ։ Վատ գործ մը չէ՞ր ընելիքը. փոխանակ ուղղակի ամուսինէն բացատրութիւն մը պահանջելու, ինչո՞ւ համար անոր թղթակցութիւնները գաղտնապէս պրպտել կ'ուզէր... Խեղճ մարդը այդ բացատրութիւնը անշուշտ չպիտի ըլլանար. բոլոր գիտնալ ուզածները պիտի ըսէր իրեն, և իր ծունկերուն վրայ պիտի արտասուէր տղեկի մը պէս, Գիլէսի պէս, այդ խեղճ որբ աղջկան չափ անզօր և տկար բարոյապէս։

Բայց իր այս բարի ներշնչումը տեղի տուաւ զինքը երկու օրէ ի վեր յուզող սաստիկ կրից յետադարձ չարժումի մը առջեւ։ Ճշմարտութիւնը, ամբո՛ղջ ճշմարտութիւնը կ'ուզէր գիտնալ, և այս առանց ամուսնոյն գիտակցութեանը, որպէս զի եթէ երբէք համարձակէր ստել, կարող ըլլար չփոթեցնել զայն։

Բացած առաջին դարակին մէջ թղթակցութիւններու խոչոր ծրար մը գտաւ. երկար նամակներ էին ասոնք, որոնց տակը տղայական նախադգուչութեամբ մը ստորագրութիւն չէր դրուած թէեւ, բայց ինք դիւրաւ ճանչցաւ անոնց գիրը։

Տենդոտ անհամբերութեամբ մը կարդալ սկսաւ այդ նամակները, զորս մինչեւ ծայրը աւարտելու համար կարի սահմանափակ ժամանակ մը ունենալուն կը զայրանար. վասն զի կը մտածէր որ այդ կարճ միջոցին մէջ պիտի չկարենար թերեւս այդ նամակներուն բոլոր էջերը ամբողջովին ընթեռնուլ, և այսպէսով այդ ծրարին պահած ամբողջ գաղտնիքին թափանցել։

Եւ այսպէսով կրցաւ գիտնալ անոնց պատմութիւնը։

Ո՜հ, բայց ո՛չ ամբողջ անոնց անցեալը. որովհետեւ այդ անծանօթ կեանքին մեծ մասը կը ծածկուէր սիրուն և մանր գրերով ծածկուած այդ թերթերուն ետին։ Եւ տարփանքէ աւելի խանդաղատալից ոճով մը գրուած էին այդ նամակները, այնպիսի ամօթխած և պարկեշտ բացատրութիւններ գործածուած էին հոն, որ մարդ խիստ դժուարաւ կը գուշակէր թէ սիրային նամակներ եղած ըլլան անոնք։ Ատոնց և ոչ մէկուն մէջ պատմուած էր թէ ո՞ւր և ինչպէս հանդիպած էին իրարու. իրենց կենակցութեան առաջին օրերուն վրայ բնաւ ծանօթութիւն մը տրուած չէր. կամ այն է որ տակաւին թղթակցիլ սկսած չէին այն ժամանակ, և կամ թէ իրենց փոխանակած առաջին նամակները պահած չէին։ Այս հեռաւոր յիշատակներուն վրայ եղած մէկ քանի թեթեւ ակնարկութիւններ հազիւ աղօտ լոյս մը կը ձգէին այս ժամանակամիջոցին վրայ։

(Շարունակելի)

և այլ մանրամասնութեանց պիտի հսկէ, միեւնոյն ատեն հարկաւ օգնելով նաեւ Խարբերդի փոխանորդին՝ իր հոգեւոր պաշտօնին մէջ։ Այս կարգադրութեանց վերջնական գործադրութիւնը պիտի ազատէ Սանասարեան վարժարանը իր արդի անհաստատ կացութենէն և գոհ պիտի թողու թէ՛ ուսանողութիւնը և թէ մանաւանդ Պոլսոյ խնամակալութիւնը. իսկ թէ վարժարանին վարիչները որոնք Կարնոյ մէջ ուրիշ դիւրութիւններ ալ գտած էին, նոյնքան գոհ պիտի մնա՛ն՝ չիտակը կը տարակուսինք։ Կը լսենք նաեւ թէ այս տեղափոխութեան խնդիրը իր բոլոր պարագաներով գրուած է նաեւ Սանասարեանի կտակակատար Պ. Եղեանցի, որ այս մասին ո և է կարծիք չէ յայտնած տակաւին։

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ տօնին օրը Խապայեան Տ. Սահակ եպիսկոպոս պատարագեր է Երուսաղէմի Ս. Յակոբայ տաճարին, ուրուան տօնին վրայ պատշաճ քարոզ մը խօսեր է։ Մեզ կը գրեն թէ Հայ ուխտաւորները այս տարի նուազ են թուով։ 8-10 տարիներ առաջ 17-18000 հոգիի կը հասնէր եղեր ուխտաւորներու թիւը և անցեալ տարիներ այս ատեն 5-600 ուխտաւորներ կան եղեր, մինչդեռ հիմա հազիւ 300 հոգիի կը հասնի կ'ըսեն։ Տարիներ եղած են որ ուխտաւորները վանքին մէջ չտեղաւորուելով քաղաքացիներու տուները կը բաժնուէին եղեր, մինչդեռ հիմա վանքին սենեակները չատ ընդարձակ կուգան։ Միւս կողմէ Ռուս ուխտաւորներ անընդհատ կը դիմեն Երուսաղէմ։ Այս օրերս 4500 Ռուս ուխտաւորներ կան եղեր Երուսաղէմի մէջ որոնք գունդագունդ կ'այցելեն սրբավայրերը ու անկէց Յորդանան կ'ուղեւորին, որ իրենց է՛ն մեծ նուիրական ուխտավայրը կը սեպուի։ Ասոնց թիւը 7000ի պիտի հասնի մեծ Պահոց մէջ։

ԿԱՐՆՈՅ երկրաշարժէն արկածեալներուն ի նպաստ Բրօվիտէնսի (Ամերիկա) մէջ ալ հանգանակութիւն կատարուեր է նախաձեռնութեամբ Վեհունի Արսէն Վ.ի։ Իբրեւ առաջին արդիւնք՝ 1800 ֆրանք հաւաքուելով Պատրիարքարան ղրկուեր է։ Մինչեւ Բարեկենդան 500 ֆրանք ալ հաւաքուելու յոյս կար։

ՄԵՐ ԵՐԵԿՈՒԱՆ թիւին ներքին լուրերը կարդացողները քստմնելի ոճիրի մը նկարագրութեան տակ զարմանօք հանդիպեր են որ խառնակեաց կնոջ մը օրինաւոր թաղում կատարուեր է, նախագահութեամբ Աբարդեան Վ.ի և Բերայի քահանաներու։ Մենք առանց զարմանքի հրատարակեցինք այդ տողերը, իսկ Աբարդեան Վ. ու Բերայի քահանաները ապահովաբար բնաւ չեն զարմացած, որովհետեւ առաջին անգամը չէ որ այս կերպ յուղարկաւորութիւններու կը մասնակցին նոյնիսկ Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ։ Սակայն ժողովուրդը իրաւունք ունի զայրանալու որ ապօրէն կեանք վարող այս կարգի կիներ, որոնք Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ զրկուած են և օրինաւոր թաղումը արգիլուած է, իրենց վերջին պահուն հրաշքով մը կ'արդարանան ու կը սրբանան։ Այսպիսի արգելք մը մեծ ազդեցութիւն ունի անկարգ կեանք վարողներու մտքին վրայ և շատ անգամ փրկարար ազդեցութիւն ալ յառաջ կը բերէ, սակայն երբ վասն անիրաւ մամոնայի ամէն արգելքներ կը խզուին վերջին պահուն, այն ատեն եկեղեցական օրինաց, նուիրականութիւն ու սրբութիւն իրենց վերջին շունչը կը փչեն։ Բարոյական կեանքի պահպանութեան նախանձախնդիր ըլլալու կոչուող կղերը, ինքն է որ այդ նուիրական կապերը կը խզէ, բարի և պարկեշտ կեանք վարելու յարգանքը տալով նաեւ անոր, որ իր վիճակովը ու դիրքովը երբէք արժանի չէր եղած անոր իր բովանդակ կեանքին մէջ։ Կը սպասենք որ Բերայի քարոզիչ սրբազանը ու աւագերէց հայրը դարման մը խորհին այս ապօրինաւորութեան, որ երկար ատենէ ի վեր կը շարունակուի Բերայի մէջ, խոժոռին գաւ պատճառելով անոնց, որոնք եկեղեցւոյ պատիւը այնքան աժան ծախելու կողմը չեն։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ միաբաններէն նախկին Թարգման Վահան Վ. Բէչիչեան նամակ մը գրելով Պատրիարքարան, գաւառական ո և է պաշտօն մը ստանձնելու պատրաստակամութիւն յայտներ է։

ԱԿՆԱՑ Գաւառ. Վարչութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ Վիճակին առաջնորդ տեղապահ Ասլանեան Գէորգ Վ.ի պէրաթը փութացուցուի։

ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍ ՍՐԲԱԶԱՆ Ս. Պատրիարքին բնակարանը երթալով շնորհակալութիւն յայտներ է որ Ամասիոյ Առաջնորդ Արիստակէս Ծ. Վ.ի Էջմիածին մեկնելու համար հարկ եղած արտօնութիւնը ստանալու փոյթ ունեցած էր։ Ինչպէս յայտնի է, եպիսկոպոսանալու համար Արիստակէս Վ.ի պիտի ընկերանայ Վանայ տեղապահ Սահակ Ծ. Վ. Բագրեւանդեան։

ԳՐԱԾ ԷԻՆՔ արդէն թէ Սամաթիոյ Ուղունձու Օվայի ազգայինները խնդրած էին Պատրիարքարանէն որ իրենց թաղը Ս. Գէորգ Մէրմէրի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ հետ միանայ։ Այս խնդիրը Խառն Ժողովը սկզբամբ ընդունած էր թէեւ. սակայն վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար՝ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մէկուն բացատրութիւնը լսել հարկ տեսնուած ըլլալով, որոշուեր է հրաւիրել անոնցմէ մէկը։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻ ՄԸ ԽՕՍՔԵՐԸ, որոնք հաւաքածոյ մըն են դպրոցական ամավերջի հանդէսներու առթիւ արտասանուած վերջին խօսքերուն. ասոնց կցուած են նաեւ ինչ ինչ ուրիշ նիւթեր ալ, որոնք «թէեւ տարբեր առիթներու մէջ խօսուած կամ գրուած, ոչ նուազ առարկայ ունին միեւնոյն գաղափարները, միեւնոյն ըղձանքն ու յորդորը դէպի ճշմարիտը, բարին և գեղեցիկը», ինչ որ Պէրպէրեան էֆ.ի իտէալը եղած է սկիզբէն ի վեր։ Այս վերջին խօսքերը, հանդիսական խօսքերը, կիրակնաւուր խօսքերը, հրաժեշտի խօսքերը, բոլորը մօտ 250 էջերէ բաղկացեալ գեղեցիկ հատորի մը մէջ ամփոփուած նուիրուած է Ս. Պատրիարք հօր՝ նախագահ Պէրպէրեան յոբելեանի յանձնաժողովին։ Գրքին սկիզբը կը գտնուի Պէրպէրեան էֆ.ի ձօնը, ինչպէս նաեւ պատասխանը Ս. Պատրիարք Հօր որ հաճոյքով կ'ընդունի այս ձօնը, և գոհունակութիւն կը յայտնէ որ զանազան առիթներու մէջ հրատարակութեան տրուած այս դաստիարակիչ խօսքերը հատորի մը մէջ կ'ամփոփուին, միայուն հանգամանք մը կ'առնեն, և բոլոր հայ մանկութեան ուղեցոյց կը դառնան։ Պէրպէրեան անունը և Ս. Պատրիարքին գնահատութիւնը պէտք եղածը կ'ըսեն արդէն, և մենք աւելի բան մը չենք ուզեր ըսել, եթէ ոչ յանձնարարել բոլոր ուսումնասէր պատանեաց և երիտասարդաց, օգտուիլ այս գեղեցիկ հատորէն, որ Վիեննական ընտիր տպագրութեամբ ի լոյս ելած կը ծախուի 3 ֆրանքի։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրէն գրուած նամակէ մը գոհունակութեամբ կ'իմանանք «Սուրհանդակ»ի թղթակից Տիրան էֆ. Գասպարեանի նշանախօսութիւնը ընդ. Օր. Վերգինէ Աղաչըրագեանի, դուստր հանգուցեալ Միհրան էֆ. Աղաչըրագեանի և քեռորդի Իզմիրի ծանօթ բժիշկներէն Տքդ. Ռուբէն էֆ. Ունճեանի։ Տիրան էֆ. Գասպարեան, Իզմիրի առեւտրական հրապարակին վրայ քաջածանօթ, իր Իզմիրեան խայթող քրոնիկներովը ծանօթ է «Սուրհանդակ»ի ընթերցողներուն ալ։ Մեր շնորհաւորութիւնները։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

11 Մարտ 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101.40
Րէժի	(Tab. Turcs)	322
Փոնսոլիտ	(R. Turque D.)	26.52
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	114.50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott)	564.
Թրանսվալ	(Transvaal.)	137.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ տպագրական տեսչութեան պաշտօնատարներէն Ֆէթին Էքիաթիս էֆ.ի։

Սանիյէի աստիճան՝ Ներքին Գործոց Թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Համիտ Համտի պէյի։

ՇՔԱԴՐԱՄ.— Հիճազի երկաթուղւոյ Նիքելէ շքադրամ տրուեցաւ Քասթէմունիի նահանգին անտառաց Ա. քննիչ Կարապետ էֆ.ի։

Պ. ԱՆՏՐԻՈՒ ՔԱՐՆԷԿԻ.— Ամերիկացի միլիառատէր և ծանօթ բարերար Պ. Անտրիու Քարնէկի երէկ առտու Լոյտի շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ Պիրէոսէն, ընկերակցութեամբ երեք տիկիններու։ Մեծահարուստ բարերարը Բերա-Բալաս իջեւանած է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Զինովիէվ առջի գիշեր Կայս. Պալատ հրաւիրուելով ներկայ գտնուեցաւ տրուած հացկերոյթին, ուրկէ ետքը պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ընդունուելու Վեհ. Սուլթանին կողմէ։ Տրուած հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան նաեւ դեսպանատան խորհրդական Պ. Զերպաչէվ և Ա. Թարգման Պ. Մաքսիմօֆ։

ԿԸ ԼՍԵՆՔ ԹԷ Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ. մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ շոգենաւային ընկերութիւնը մտադիր է Քէօսթէնճէի եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ Կ. Պոլսոյ ճամբով շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն մը հաստատել, որուն համար բանակցութեանց մտած է մէկ քանի օտար ընկերութիւններու հետ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Բամէլմուրի (Եգիպտոս) մէկ ժանտախտի մահացու դէպք մը պատահած է փետր. 9ին։

ՔՈԼԵՐԱ.— Մէքքէի ուխտաւորներուն միջեւ քոլերայի մէկ քանի դէպքեր պատահած ըլլալուն, պուլկարական կառավարութիւնն ալ միւսներուն նման, քարանթինայի միջոցներ ձեռք առած է Հիճազէն գացողներուն դէմ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ մը տեղի ունեցեր է շաբաթ օրը, Իզմիրի Յունական գերեզմանատան մէջ։ Անձնասպանն է Իզմիրի մէջ հանրածանօթ Խարալամպօ Էնֆիէճի։ Նոյն օրը քահանայ մը գերեզմանատան մէջ պառկած մարդ մը տեսնելով գինով կարծեր է զայն և ուզեր է արթնցնել, բայց քիչ վերջը հասկցեր է թէ՝ դիակի մը հետ է գործը։ Անձնասպանին աջ ձեռքին մէջ րեվոլվեր մը կար։ Երկու վէրքեր կային վրան, մէկը սրտին կողմը եւ միւսը գլուխին վրայ։ Ձախ ձեռքով թաշկինակ մը բռնած էր։ Ոստիկանութիւնը լուր առնելով քննութիւն բացեր է։ Դիակէն քանի մը քայլ անդին գլխարկ մը գտնուեր է, որուն մէջ նամակ մը կար։ Բայց կարելի չէ եղեր բան մը հասկնալ այդ նամակէն, անձնասպանութեան բուն շարժառիթներուն մասին։ Խարալամպօ 40—45 տարեկան ամուրի մըն էր, զուարթ դէմքով։ Դրամը առանց հաշուելու կը ծախսէր եւ կը կարծուի թէ դրամական տագնապէ մը յառաջ եկած է այդ անձնասպանութիւնը։

ՊՈՒԼԿ. ԼՈՒՐԵՐ.— Սօֆիայէն հասած նամակ մը նոր տեղեկութիւններ կուտայ նոր Սօպրանիէին կազմութեան վրայ։ Ընտրական գործողութիւնները ամբողջովին աւարտած են և ընտրուած երեսփոխանները հետեւեալ կերպով կը բաժնուին.— Նախարարական 97, Ազգայնական 32, Հողատէրերու կուսակցութիւն 10, Գարավէլօֆեան 10, Րատոսլավօֆեան 9, Սթամպուլօվեան 8, ընկերվարական 8. Ռամկավարական 7, և անծանօթ 8։ Այս ցուցակէն կը տեսնուի թէ 97ի դէմ 92 ընդդիմադիրներ կան, որով կառավարութիւնը նոր Սօպրանիէին մէջ 10 ձայնի մեծամասնութիւն մը ունի։ Ասկէ զատ մէկ քանի մանր մունր կուսակցութիւններ խոստացած են նախարարութեան աջակցիլ 125 միլիոն Ֆր.ի փոխառութեան խնդրոյն ի նպաստ քուէարկելով։ Հետեւաբար այժմէն ապահովուած է այդ երկար ատենէ ի վեր փափաքուած փոխառութեան կնքուիլը։ Միւս կողմէ Պուլկարիոյ ժողովուրդը համակիր ընդունելութիւն մը ըրած է ցարդ Պ. Տանէֆի վարչութեան, որ այժմ օրուան մարդն է ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ։

—Պուլկարական «Միր» լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիոյ երկաթուղիի գործաւորները և պաշտօնեաները իրենց ամսաթոշակները չեն ստացած դեկտեմբերէն ի վեր։

—Վառնայի աղջկանց վարժարանին ի նպաստ տեղւոյն ֆրանսական հիւպատոսին կնոջը նախագահութեամբ սարքուած հանդէսը մեծ ընդունելութիւն գտեր է ամբողջ քաղաքին մէջ։

ՊԵԼԿՐԱՏԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն Օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշայի կողմէ տրուած պարահանդէսը խիստ փայլուն եղեր է։ Ներկայ գտնուեր են Սերպիոյ վարչապետը, արքունիքին հրամանատարը, մէկ քանի նախարարներ, բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, Տրակա թագուհիին պատուակալ տիկինը և դեսպանական մարմինը ամբողջութեամբ։ Պարահանդէսէն առաջ հացկերոյթ մըն ալ տրուեր է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսդան երէկ իրիկուն Կայս. Պալատ գնաց։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Ժամանակէ մը ի վեր Ռումանիայէն անձնասպանութեանց վրայ ղրկուած լուրերը նուազած էին։ Այս անգամ Պուքրէշէն մարտ 7 թուականով կը գրեն թէ Պիւչեօ և Վլաշա քաղաքներու նախկին կառավարիչ Պ. Ա. Տրիսթորեանի աղջիկը՝ Օր. Յուլէքիա Տրիսթորեան, 18 տարեկան մանկամարդ ու գեղանի աղջիկ մը, անցեալ չորեքշաբթի օրը մեծ քանակութեամբ մորֆին խմելով փորձեր է անձնասպան ըլլալ։ Թէեւ անմիջական խնամքներն ու դարմաններ տրուեր են, սակայն հէգ աղջիկը հոգին աւանդեր է օր մը ետքը։ Իր այս յուսահատական արարքին պատճառները յայտնի չեն։ Խնդրին մէջ սիրահարութիւն մը ըլլալ կը կարծուի։

ՈՍՏՐԷՆՆԵՐԷՆ ՀԻՒԱՆԴԱՑԱԾ.— Ասկէ առաջ մանկամարդ կին մը՝ տիկին Հանրիէթ Կէլկէլ ոստրէններու հետեւանօք ժանտատենդէ բռնուած ու մեռած էր։ Կը լսենք թէ Զուրի ընկերութեան Ա. հաշուակալ Պ. Վօլկօ ալ ոստրէններու հետեւանօք վերջերս ժանտատենդէ բռնուեր է։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ տորմիղ մը մօտերս Պիրէոսի նաւահանգիստը պիտի այցելէ և անկէ Օսմ. գլխաւոր նաւահանգիստներն ալ պիտի այցելէ։

ԲԵՐԱՅԻ կառավարչութեան ոստիկանզօրաց հազարապետ Արիֆ պէյ, որուն հրաժարած ըլլալը երեկ գրած էինք, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն իր նախորդ պաշտօնին մէջ հաստատուած է, Դալաթիոյ մաքսատան գնահատիչ պաշտօնեայի օգնական անուանուելով։

ՆԸՄՏԱԿԱՆ տարւոյ վերջը մօտենալուն առթիւ Հանր. Պարտուց Վարչութեան հաշուեկշիռը պատրաստուած է, ուրկէ կը տեսնուի թէ նոյն վարչութեան հասոյթները անցեալ տարուանէն 32000 ոսկի պակաս եղած են, որ յառաջ եկած է ձուկի, աղի և դրոշմաթուղթերու հասոյթից մէջ տեսնուած նուազումէն։

ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ վարժարաններէն Ա. և Բ. աստիճանով ընթացաւարտ եղող աշակերտներուն տրուած Մէարիֆի ոսկի և արծաթ շքադրամներէն պիտի տրուի նաեւ իրաւագիտական վարժարանին ընթացաւարտներուն։

ԹԻՒՆԷԼԻ մէջ վերջերս պատահած արկածին գլխաւոր պատճառը առջեւի վակոնին միայն շղթայով մը գոցուած ըլլալը գրած էինք։ Կը լսենք թէ առջի գիշեր ալ թիւնէլով Բերա ելլող գինով մը յիշեալ շղթային կրթնած ըլլալով մազ մնացեր է որ վար գլտորի, սակայն քովը գտնուողները անմիջապէս բռներ են զինքը։ Կը յուսանք որ թիւնէլի վարչութիւնը այդ շղթան վերցնելով տեղը երկաթէ դուռ մը պիտի շինէ անգամ մըն ալ նմանօրինակ մահացու արկածներու տեղի չտալու համար։

ՍԱՐԸԵԱՐԻ ՈՃԻՐԸ.—Շաբաթ օրը Սարըեար-Եէնիմահալլէի մէջ գործուած ոճիրին իբր հեղինակ ամբաստանուած դեղագործ Համբարձում էֆ. իր դէմ ապացոյցներ չգտնուելուն հետեւանօք ոստիկանութեան կողմէ առջի օրը անպարտ արձակուեր է։ Համբարձում էֆ. իր անպարտութիւնը ճանչցուելուն ծայր աստիճան գոհ, ուրախութենէն լալով տուն դարձեր է։ Ոստիկանութիւնը քննութիւնները կը շարունակէ ոճրագործը ձերբակալելու համար։

ՔԷՆԿԸՐԻԻ (Դասթէմունի) մէջ պատահած երկրաշարժին հետեւանօք կարգ մը շէնքեր փլած և մէկ քանի անձեր անպատսպար մնացած ըլլալը Վեհ. Սուլթանին կողմէ իմացուելով, հրաման ղրկուած է հարկ եղած թուով վրաններու տակ պատսպարել ժողովուրդը և Քաղաքապետ Րըտվան փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմել, արկածեալներուն նպաստ հաւաքելու համար։

ՄԱՃԱՌԻ ՈՃԻՐԸ.— Երէկ երկարօրէն գրած էինք Մաճառի մէջ Խօժէնի անուն խառնակեաց Հայ կնոջ մը Սիւլէյման անուն մէկէն սպաննուելուն պարագաներուն վրայ։ Սիւլէյման իբր թէ իր անմեղութիւնը ապացուցանելու համար առջի օրը Թաքսիմի ոստիկանութեան ներկայացեր եւ ուրացեր է գործած ոճիրը։ Ոստիկանութիւնն ալ անմիջապէս ձերբակալեր է զինքը։

ԵՐԱԽԱՆԵՐԸ սնուցանելու համար մասնաւորապէս յանձնարարելի սննդեղէն մըն է Ֆօսֆաթին Ֆալիէռը, որ Եւրոպայի ամէն կողմը տարածուած է։ Երբ տղեկ մը վեց ամսու ըլլայ, մայրական կաթը չի բաւեր զայն սնուցանելու և զօրացնելու։ Այն ատեն հարկ է Ֆօսֆաթին Ֆալիէռը կերցնել, իբրեւ սննդարար նիւթ մը, որ կը զօրացնէ տղուն կազմուածքը։ Ֆօսֆաթին Ֆալիէռը այնչափ քաղցրահամ է որ, մանուկները մեծ ախորժով կ'ուտեն։ Տղաքները առողջ կազմուածք մը կ'ունենան Ֆօսֆաթին Ֆալիէռի շնորհիւ։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Առջի առտուան Սուրհանդակին մէջ Գառնիկ Սէմէրճեան ստորագրութեամբ ծանուցում մը հրատարակած էինք, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ այդ անունը կրող կնիք մը կորսուած է և թէ այդ կնիքը կրող թուղթերը անվաւեր համարուելու են, են. են.։

Զարմանօք տեսանք մեր և մեզի հետ ալ շատերը, երէկուան Մանզումէի մէջ դարձեալ Գառնիկ Սէմէրճեան անունով ծանուցում մը, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ Սուրհանդակի մէջ երեւցած Գառնիկ Սէմէրճեան անունով ծանուցումը չինծու է՝ և թէ Գառնիկ էֆ. Սէմէրճեան բնաւ իր կնիքը կորսնցուցած չէ։ Արդ՝ Գառնիկ էֆ. Սէմէրճեան երէկ ուրիշ բարեկամներու հետ մեր տպարանը այցելելով խստիւ բողոքեց իր կողմէ մեզի տրուած ծանուցման՝ Մանզումէի կողմէ չինծու հռչակուած ըլլալուն դէմ և յարեց թէ ոչ ինքը անձամբ այդպիսի նամակ մը գրած և տարած է «Մանզումէ»ի և ոչ ալ ուրիշի մը ձեռքով նմանօրինակ հերքմնագիր մը ղրկած է յիշեալ թերթին։ Հետեւաբար Գառնիկ էֆ. Սէմէրճեան կը պնդէ իր կնիքին կորսուած ըլլալուն վրայ և հարկ եղած պաշտօնատունը դիմած է այդ գրուածին դէմ բողոքելով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Մարտ.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ կառավարութիւնները ի մօտոյ բանակցութիւններ պիտի կատարեն, առեւտրական նոր դաշնագիր մը կնքելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Բարիզի քաղաքապետական խորհուրդը նախագահ ընտրեց ազգայնական Պ. Էսքիւտիէ, ընդդէմ արմատական Պ. Տէըլասի։

—Ելմտական նախարար Պ. Քայյօ ծերակոյտին ներկայացուց 1902 տարւոյ պիւտճէն, որ երէկ քուէարկուեցաւ Երեսփ. Ժողովին կողմէ։

—Հանրապետութեան նախագահը եւ արտաքին գործոց նախարարը կը յայտարարեն թէ պաշտօնապէս տեղեկութիւն չունին Անգլիոյ թագաւորին Բարիզ այցելելուն մասին թերթերու ըրած հրատարակութիւններէն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նախարարութիւնը նկատի առած է Իռլանտայի վիճակը, ուր Իռլանտական դաշնակցութիւնը մտահոգութեան արժանի գործունէութիւն մը կը ցուցնէ։ Իռլանտայի փոխարքայ Լորտ Քատօկան առաջարկած է իբրեւ եղեռնական պաշտօնապէս մատնանիշ ընել յիշեալ դաշնակցութիւնը։ Նախարարութեան որոշումը դեռ յայտնի չէ սակայն։

ՔՈՒՁԷՍԴԸՐ (Իռլանտա).— Իռլանտական դաշնակցութիւնը վերսկսած ըլլալով իր գործունէութիւնը, Սըֆֆօքի զօրագունդին երրորդ վաշտը հրաման ստացաւ Իռլանտա երթալու։

ՈՒՈՇԻՆԿԴԸՆ.— Մովային նախարար Պ. Լօնկ հրաժարականը յանձնեց նախագահ Պ. Րուզվէլդի։ Մայիս 1ին պաշտօնէ պիտի քաշուի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՓՈԽԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԲԱՐԻԶ, 11 մարտ.—Զօր. Տըլարէյ 1500 զինուոր ունէր հետը, երբ ճակատամարտի բռնուեցաւ Զօր. Լորտ Մէթիւընի հետ։ Անգլիացի զօրավարին որունքը ջախջախուեցաւ։ Աննկարագրելի ցնծութիւն կը տիրէ Լա Հէյի մէջ։

—Կը հաւաստուի թէ ծովակալ Ժէռվէ ներկայ պիտի գտնուի Լոտուբրէ Ն.ի Թագադրութեան հանդէսներուն, իբրեւ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		28.28½
Երէկուան բարձր գինը		28.29
Երէկուան վար գինը		28.17½
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	113.12
Երէկուան բարձր գինը		113.37
» վար »		111.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.80
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	484
» ժուիսանս	Լ. Օ.	1.55
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	5.55
Թրանսվալ	Ֆր.	140.
Քարաֆ	»	476.
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն	»	266.50
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	Ղշ.	108.06
Մէթալիք		97.20
Անգլիական ոսկի		110.05

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 10 Մարտ		ԲԱՐԻԶ 10 Մարտ
Անգլիական		Ֆրանսական
Անգլ. փոնս.	94.36	101.35
Օս. փոն. ձեռք	B.51.50	
2 » »	C.28.—	28.20
» » »	D.25.87	26.37
Պանք Օթթօմ.		561—
Թրանսվալ		144.50
Օսմ. Րէժի		318.—
Բրիօրիթէ		509.—
Օսմ. Մաքսատուն		
Օսմանիէ		517.
Գրէտի Լիոնէ		464.50
Իտալական		1056
Սպանիական		100.25
		77 30

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Թադէոս էֆ. Լօքմակէօզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Մինաս էֆ. Շամլեան ի Պրուսա։

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱՆՈՑԸ

(Երրորդ ցանկ հանգանակութեան)

Տէր և տիկին Գ. Ջօհրապ՝ 216, Տէր և տիկին Պ. Խօրասանճեան, Գառնիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Տէր և Տիկին Հալաճեան՝ 108ական, Օննիկ էֆ. Տէրունեան, Սէրվիչէն էֆ. Զաքրեան 60ական, Տիկին Դարամանեան՝ 54, Տիկին Էֆտիկ Սիմոնեան, Տիգրան էֆ. Միսաքեան՝ 40ական, Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան, Տիկին Տէր Ներսէսեան՝ 30, Միհրան էֆ. Միսաքեան, Աղեքսանդր էֆ. Փանոսեան, Միսաք Ստեփանեան՝ 27ական, Վրոյր էֆ. 25, Տիկին Զ. Համաճեան, Տիրան էֆ. Պետրոսեան, Տիկին Չիլինկիրեան, Տիկին Ջօփուրեան, Տիկին Թ. Մոլավաքեան, Տիկին Թէքէեան, Տիկին Վարժապետեան, Տիկին Ջերազ, Տիկին Զրաճեան, Յ. էֆ. Նուսուֆեան, Տիկին Առաքէլեան, Տիկին Պապիկեան, Տիկին Քէմհաճեան, Միհրան էֆ. Թնկրեան, Մեսրոպ էֆ. Եփրեմեան, Արտաշէս էֆ. Մկրեան, Պեզազեան Եղբարք, Գ. էֆ. Ալեանաքեան, Յ. էֆ. Թորոսեան, Մ. էֆ. Նաթանեան, Տիկին Ա-

-ւագեան, Գ. էֆ. Մարգարեան, Տիկին Սամճագճեան, Տիրան Երկանեան, Տիկին Շաքարեան, Կ. էֆ. Բիւսկիւլեան, Ի. էֆ. Խտրեան, Յ. էֆ. Փէշտիմալճեան, Տիգրան էֆ. Թիւրապեան, Պետրոս էֆ. Դաբբիէլեան, Գ. էֆ. Պապազեան, Յ. էֆ. Պահրի, Ս. էֆ. Սիմոնոֆ, Ա. էֆ. Փէշտիմալճեան, Տէ. Նիգողոսեանց Խաչիկ էֆ. Փափազեան, Մ. էֆ. Թօգաթլեան, Թագէոս էֆ. Րըֆքը, Ստեփան էֆ. Մէղիքեան, Նշան էֆ. Հալէպեան, Յ. էֆ. Սերոբեան, Հաճի Սարիմ-Մվրճիմէքճեան՝ 20ական, Գ. էֆ. Կիւլէրեան, Ստեփան Ստեփանեան՝ 10ական։ Գումար՝ 1948 գրուշ, Բ. ցանկին գումարը՝ 9178½, համագումար 111126½ գրշ։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ ԲԵՐԱՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Քրէտի Լիոնէի տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ մարտ 4/17ի երկուշաբթի օրը տեղի պիտի ունենայ նոյն դրամատան Բերայի նոր մասնաճիւղին բացումը, Մեծ-Փողոց թիւ 333 չէնքին մէջ։

10–3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 4% Բրիօրիդէի Օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ՝ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 23 կտրօնները և 1902 մինտրուարի 1 14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այս պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէն ամէն օր ժամը 10էն 2½ (ը. ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրօնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջուած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին վճարուելու համար։

Կտրօններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պօրտըրօներ, պիտի տրուին ըստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

* * *

1890ի 4%ի Օսմանիէ փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 24 կտրօնները և 1902 փետր. 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այդ պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 10էն 2½ (Ը. Ե.) եւ ուրբաթ օրերը 10էն կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրօնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջըւած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամերուն ներկայացուին վճարելու համար։

Կտրօններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պօրտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

* * *

4% Օսմ. փոփոխեալ պարտուց պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ իրենց պայմանաժամը այդ թուականէն աւարտող նոյն թուղթերուն թիւ 37 կտրօնները պիտի վճարուին բացի կիրակի օրերէ ամէն օր ժամը 10էն 2½ (Ը. Ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրօնները պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին գանձուելու համար։

Կտրօններուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պօրտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին գանձուելու համար։

Կ. Պոլիս 20/5 մարտ 1902

* * *

ՎԱՐՁՈՒ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 347ի Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը արժէթուղթեր, գոհարեղէններ եւն. պահելու համար հանրութեան տրամադրութեան տակ դրած է դրամարկղներ, զորս վարձողները ապահովութեան մասին ամէն կերպով վստահ կրնան ըլլալ, գիշեր ցորեկ եղած պահպանութեան հետեւանօք։ Դրամարկղներուն գտնուած ստորերկրեայ դրահապատ սրահը շինուած է Պոլըրնի Զաժվուտս տան գործաւորներուն կողմէ, երկաթէ, չէմէնթօյէ եւ երկաթաքարէ, և բոլորովին ապահովուած է հրդեհի և գողութեան դէմ։

Ստորերկրեայ դրամարկղներու կղպանքը փակուած է ապահովիչ մեքենայով մը, որով վարձողին բացակայութեան առեն ոչ մէկ բանալի կամ գործիք կրնայ կղպանքին մէջ խօթուիլ։ Դրամարկղ վարձողներուն համար գրասենեակ մը յատկացուած է, ուր անոնք կրնան իրենց արժէթուղթերուն ևն. վերաբերեալ ամէն հաշիւ հանդարտութեամբ տեսնել։

Կ. Պոլիս, 1 մարտ 1902 10—3

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջապէս վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Ղարաքէօյ. Կամուրջին մօտ, Դեր-Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխառութիւն կընէ արժեթուղթերու վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու։ Ֆրանսական եւ ուրիշ զանազան հպատակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳԻՐԵՐ։—Պորսայի հրամանները կը կատարէ։—Կտրոնները կը վճարէ։— Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ որոշեալ պայմաններով։—Արժեթուղթեր կ'ապահովէ։—Դրամ կ'ընդունի Ջեքի հաշուով։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։—Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէք ստանալով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար։

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ եւ ընտիր սիկառի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Զավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խարիսխ նշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծերը եղած են։ Ուստի բուն իսկ Զավուշ Օղլուի թուղթը անոնցմէ զանազանելու համար, խարիսխ նշանը կը դրուի թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ առանց մելանի՝ եւ կնիքի ձեւով այդ նշանը, եւ Թուրքերէն «Զավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Սթամպօլ» անուն սիկառի թուղթերը պէտք է գիտել թէ «Զավուշ Օղլու» անունը եւ երկու սեւ նշան կը կրե՞ն։ 78—10

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,732,680	» »
1900ի [illegible]	3,067,923	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,698,299	» »
1900ի հասոյթը	1,233,070	» »

Այս ընկերութիւնք հաւասարապէս իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան [illegible] դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին շէնքերու, կարասեաց, վաճառքի եւն. ԽԻՍՏ ՉԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՐ ԵՒԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.
ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ
Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՎԵՑ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ'անցնի.

ՄԱՐԻԹԱՅՄ — MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն ծովային եւ ցամաքային [illegible] մէջ բեռցուած ապրանքներն և դրամներ ինչպէս նաեւ [illegible] ապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Դ. Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իւքազով արտօնեալ։ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ։ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։ Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ։

1898 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին	34,775,462 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի	164,172,000 »

Քննիչ Ընկերութեան յԱրեւելս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա Քարաքէօյ Հրոյ (Մոստուման հին տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՕՐ ՌԷԲԲԷՆ

Première Société de Dotation pour jeunes filles
BUDAPEST

Représantant à Constantinople
ERNEST GLAVA Y

ԱՂՋԿԱՆՑ ԴՐԱՄՕԺՏԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԲԷՇԹԱ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԷՐՆԷՍԴ ԿԼԱՎԱՆԻ

Դրամագլուխ մինչեւ 1899 Դեկտեմբերի վերջը	Ֆր. 5,824,869.24
Վճարուած դրամօժտի գումար	» 6,000,000

Ցիշեալ ընկերութիւնը հաստատուած է 1863ին եւ իր գործառնութեանց 36 տարիներուն մէջ յաջողած է հանրութեան վստահութիւնը եւ համակրութիւնը շահիլ իր ուղղամտութեամբ։ Ընկերութիւնը ամէն դասակարգի պատկանող աղջիկներ եւ տղաք կ'ապահովագրէ տարեկան, վեցամսեայ, եռամսեայ եւ ամսական փոքր վճարումներով։ Եթէ ապահովագրուած տղու մը հայրը մեռնի վճարումները կը դադրին, սակայն տղան իրաւունք կ'ունենայ որոշեալ պայմանաժամէն ետքը ապահովեալ դրամը ստանալ ամբողջովին։ Իսկ եթէ տղան մեռնի ծնողքը իրաւունք կ'ունենայ մինչեւ այն օրը վճարուած բաժիններուն 95% ետ առնել ընկերութենէն։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ԷՐՆԷՍԴ ԿԼԱՎԱՆԻԻ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ 67։

Դըյմէթի մուխամմինէսի 5500, Պէտելը միւզաէտէսի 14400, իշարէթի մախսուսէսի J, Ծատտէսի՝ Զատըրճըլար ճատտէսի։

Պէտէլի լիրաի Օսմանի 100 ղչ. տան նագտէն իյֆա օլընմագ իւզրէ Զարշուի Քէպիրին Զատըրճըլար ճատտէսինտէ քէային վէ Զարշուի միզքիւր թամիրաթ գոմիսիօնընա աիտ վէ գըյմէթի մուխամմինէ վէ պէտէլը միւզայէտէսիյլէ իշարէթի մախսուսէսի պալատէ մուհարրէր պուլունան պիր պապ տիւքքեանընըն պէտէլի հէնուզ հատտը լայըգընա վարմամըշ օլտուղընտան, իշպու 1317 սէնէսի քեանունը սանիսինին 28նճի կիւնիւնտէն 318 սէնէսի մարտընըն 15նճի կիւնիւնէ գատար թէմտիտի միւտաէթիլէ միւզաիտէսինէ տէվամ օլունմասը գոմիսիոնճա թէգարրիւր իյլէտիկինէ մէպնի, պու միւտաէթ զարֆընտա թալիպ օլանլարըն հէր ճիհէթէ տաիր իզահաթ ալմագ վէ բէյ միւրմէք իւզրէ Զարշուի քէպիրտէ Սօրղուճճը խանընտաքի էմլաք միւնատիլէրինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի վէ գըյմէթը մուխամմինէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին աքչէսինի տախի թիճարէթ վէ Նաֆիա Նէզարէթի ճելիլէսի տաիրէսինտէքի Զարշուի Քէպիր թամիրաթ գոմիսիօնը սանտըղընա թէսլիմ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

29 Քեանունի սանի սէնէ 317 12—11

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1824ին

Դրամագլ. եւ երաշխ. գումար 2,700.000 Անգ. ոսկի | Տարեկան բաժ 1,100,000 Անգ. ոսկի

ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ընկերութեան պատուաւորութեան համար դիմել Օսմ. Կայս. Պանքան։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ է

Ղալաթիա, Վօյվօտա թիւ 71, Յակոբեան խան, Օսմ. Պանքային մօտ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'ընդունուին։

ԱԴԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԹԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ին

ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ	1000000
ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ » »	15000000

Ցիշեալ ընկերութիւնը շահաւոր պայմաններով և գիններով կ'ապահովագրէ ամէն կարգի շէնք հրդեհի դէմ։

ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՅԹԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Դեր-գործակալ ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ — Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ ՃՈՐՃ ԿԷԹԸՐԱԼ

Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՕՃԱՄԱՆ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [14]

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Ա.
ՊԱՅՔԱՐՆԵՐ

Ե.

ՅՈՒՍԱՀԱՏ ՀԱՅՐ ՄԸ

—Ո՛չ, նոյն իսկ Օր. Լիւթին տեսնելէ խուսափեցայ որչափ որ կարելի էր։

—Ինծի նայեցէք, Պ. կոմս, դուք ձեր այցելութիւնները դադրեցնելով ուզեցիք տանմէջ խաղաղութիւնը մտցնել. լաւ ըրիք, վստահ եղէք թէ դուք պատճառ եղաք որ աղջկանս համար ծանր մտահոգութեանց մէջ իյնամ։

—Պարոն...

—Մխալեցաք ձեր ենթադրութեանը մէջ, Պ. կոմս, աղջիկս չմոռցաւ ձեզ, և ձեր մասին իր ունեցած սէրը պատճառ եղաւ որ տառապի ծանր տկարութենէ մը, որ իր կեանքին սպառնալու հանգամանք մը կ'առնէ։

—Աստուա՛ծ իմ, ինչ կ'ըսէք պարոն, գոչեց Ժագ։

—Դժբաղդաբար, Պ. կոմս, աղջիկս այժմ ծանր կացութեան մը մէջ կը գտնուի, և մտահոգութիւն կը պատճառէ ինծի։ Եթէ տեսնէք թերեւս չէք ճանչնար զինքը. իր երեսին թարմ գոյները, այտերուն թարմութիւնը անցած են, նայուածքը անորոշ երեւոյթ մը առած է։ Այժմ մելամաղձոտ կեանք մը կը վարէ, փոխուա՛ծ է իմ խեղճ աղջիկս, փոխուա՛ծ։

Ժագ մահու դալկութիւն մը առած, սարսափահար իր խօսակիցը կը դիտէր։

—Կը սարսափեցնէք զիս, պարոն, գոչեց Ժագ տը Վալմոն ոտքի ելլելով։

—Ահաւասիկ, Պ կոմս, ահաւասիկ իմ սիրական զաւկիս գտնուած վիճակը, յարեց Պ. Կրէչամ աչքերը արցունքով լեցուած։ Չե՛մ ուզեր, կ'իմանաք, չեմ ուզեր որ իմ խեղճ աղջիկս մեռնի։

Ժագ տխրութեամբ գլուխը ցնցեց։

—Կը հասկնաք ուրեմն, Պ. կոմս, թէ ինչո՞ւ համար այս այցելութիւնը կուտամ ձեզի։ Դուք էք իմ խեղճ աղջկանս տառապելուն պատճառը, և դուք էք նաեւ այն միակ անձը, որ կարող է զայն ազատելու։ Ա՛հ. ազատեցէք աղջիկս, չեմ կրնար աչքիս առջեւ իմ սիրասուն աղջկանս մահը տեսնել։

Պ. Կրէչամ պահ մը կանգ առնելով շարունակեց։

—Կը վախնաք հանրութենէն, կը վախնաք որ ձեզ կ'ամբաստանեն թէ միլիոններս չլացած էք. Ի՞հ, ուրեմն, ո՞վ կը յանդգնի բան ըսել ձեզ դէմ եթէ ես անձամբ խնդրեմ ձեզմէ ամուսնանալ աղջկանս հետ։ Կը սիրէք Լիւթին. ինքն ալ ձեզ կը սիրէ։ Պ. կոմս, անոր քով դարձէք, ազատեցէք զինքը մահուան ճիրաններէն։

Հէգ երիտասարդը տարօրինակ յուզման մը մատնուած էր։

—Պ. Կրէչամ, պատասխանեց վերջապէս Ժագ տը Վալմոն խուլ ձայնով մը, ներեցէք որ ըսեմ ձեզ թէ ձեր հայրական սէրը քիչ մը կը չափազանցէ Օր. Լիւթիի այժմու կացութիւնը։

—Ո՛չ, ո՛չ...

—Ա՛հ, չեմ գիտեր թէ ինչ պատասխան պէտք է տալ ձեր այդ պատուաբեր առաջարկին։ Ա՛հ, իմ արիւնիս, կեանքիս գնովը կը փափաքիմ դարմանել անգիտակցաբար Օր. Լիւթիի հասցուցած չարիքս։ Կը սիրեմ ձեր աղջիկը, Պ. Կրէչամ, կը սիրեմ բոլոր ուժովս, այսու հանդերձ կը վարանիմ ձեր առաջարկը ընդունելու։

—Ինչպէ՞ս, կը մերժէ՞ք, գոչեց Կրէչամ զարմանքէն սարսափած։

Ժագ գլուխը ցնցելով ըսաւ.

—Օր. Լիւթի և իմ միջեւ պատուար մը կայ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

—Պ. Կրէչամ, խոստովանութիւն մը կ'ուզեմ ընել ձեզի։

—Ա՛հ...։

—Ձեր աղջիկը սիրելէ առաջ ուրիշ մանկամարդ աղջիկ մը սիրեցի, որ հոմանուհիս եղաւ։

—Ի՞նչ տարօրինակ բան կայ հոդ, մարդ մինչեւ ձեր տարիքը հասած ատեն չի՛ կրնար սիրուհի մը ունեցած ըլլալ։ Այդ կինը պարկե՞շտ աղջիկ մըն էր։

—Այո՛...։

—Ի՞նչ եղաւ հիմա։

—Ամուսնացած է։

—Լքա՞ծ էիք զինքը ուրեմն։

—Ընդհակառակն, կը պատրաստուէի ամուսնանալ հետը, իմ անունս տալ անոր և արգանդին մէջ գտնուած մանկան ծնունդը օրինաւոր ընել։

—Ա՛հ, յղի՞ էր։

—Երկու ամսուան։

—Ձեզմէ՞ յղի էր։

—Անշուշտ, քանի որ հետը պիտի ամուսնանայի։ Սակայն այնքան փառասէր էր որ ահագին հարստութեան մը տէր անձի մը հետ ամուսնացաւ։

—Ահաւասիկ կին մը, ըսաւ Պ. Կրէչամ, որուն վրայ անշուշտ շատ չցաւեցաք։

—Մէկ քանի ամիս տառապեցայ, բայց ի վերջոյ ամէն բան մոռցայ։

—Մանկիկը ծնա՞ւ։

—Այո՛, հիմայ 4 տարեկան է։ Պարոն, այդ աղջկան համար է որ այժմ կը խօսիմ իմ նախկին սիրուհիիս վրայ։ Այս վերջինը խաբեց իր ամուսինը, որ այժմ այդ 4 տարեկան մանկիկը իր աղջիկը կը կարծէ և կը գուրգուրայ վրան։ Հիմայ, Պ. Կրէչամ, այդ մանկան մասին մտահոգ եմ։

—Ինչո՞ւ համար։

—Նախազգացում մը ունիմ որ օր մը ամուսինը ամէն բան պիտի իմանայ և իր տունէն պիտի վռնտէ անհաւատարիմ կինն ու ապօրէն զաւակը։

—Ինչ որ անշուշտ ես ալ պիտի ընէի, պատասխանեց Պ. Կրէչամ, որ յարեց. վստա՞հ էք որ ամուսինը պիտի իմանայ ամէն բան։

—Այո՛, պարոն, նախազգացումներ ունիմ։

—Թերեւս անհիմն ըլլան անոնք։

(Շարունակելի)

Թարգ. ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԷՔՃԵԱՆ